

To: (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
From: (10)(2e) @rivm.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
Sent: Thur 7/16/2020 6:26:28 AM
Subject: Luchtverontreiniging en COVID-19 - reactie RIVM op artikel Cole et al.
Received: Thur 7/16/2020 6:26:29 AM
2020 (10)(2e) [ERJ.pdf](#)

Beste (10)(2e)

Gisteren ben ik benaderd door (10)(2e) (IenW) om te ondersteunen ter voorbereiding op persvragen n.a.v. artikel Cole et al uit Engeland op het gebied van luchtverontreiniging en COVID-19. Ik heb dit zoals gebruikelijk opgepakt binnen mijn opdracht beleidsondersteuning op het gebied van luchtverontreiniging en gezondheid. Het kennisplatform veehouderij en humane gezondheid is benaderd door de GGD met de vraag om een reactie vanuit het platform op dit artikel. De overweging vanuit het platform is om hier aandacht aan te besteden door het plaatsen van een nieuwsbericht en een Q&A.

In de raadpleging van collega's om een antwoord te krijgen op de vraag van IenW of de conclusie van het artikel (toename van 1 microgram fijnstof, leidt statistisch gezien tot 13 a 21 procent meer coronadoden) gerechtvaardigd is, heb ik gemerkt dat er niet alleen binnen ons instituut maar ook daar buiten anders over de zeggingskracht van dergelijke studies gedacht wordt. Binnen het RIVM wordt door (10)(2e) en (10)(2e) onderzoek met een vergelijkbare studieopzet als de opzet uit het artikel van Cole uitgevoerd. De resolutie van deze RIVM studie is hoger en er worden ook data van individuele patiënten gebruikt, maar over het algemeen is de opzet vergelijkbaar. Vanuit het RIVM willen we dan ook dergelijke studies niet af doen als 'slechts' ecologische studies zeker omdat het weer een studie is die in een zekere richting wijst. De universiteit Utrecht, één van de partners van het kennisplatform veehouderij en humane gezondheid, staat minder achter dergelijke ecologische studies en heeft recent een commentary geschreven over dit soort onderzoek (zie bijlage).

Omdat een nieuwsbericht vanuit het platform ook namens het RIVM zou zijn en (10)(2g) (10)(2g) lijkt het me dat een goede afstemming vooraf over een nieuwsbericht en Q&A intern RIVM wenselijks is. Hetzelfde geldt natuurlijk als we schriftelijk zouden moeten reageren op vragen vanuit IenW. Gisteren heb ik enkel mondeling gereageerd naar IenW en daarin de verschillende reacties die ik heb ontvangen van collega's zo goed mogelijk meegenomen.

Is de afstemming hierover ook iets wat jij vanuit de afgesproken lijn-verantwoordelijkheid voor de verkenning voor onderzoeksmogelijkheden naar de relatie veehouderij, luchtkwaliteit en COVID-19 op je kunt nemen?

Vriendelijke groeten,

(10)(2e)

(10)(2e)

RIVM, Centrum DMG

(10)(2e)

(10)(2e)

werkdagen

(10)(2e)